

Trafikutskottets betänkande**1977/78: 11**

med anledning av propositionen 1977/78: 100 såvitt avser utgifter-
na på driftbudgeten för budgetåret 1978/79 inom kommunikations-
departementets verksamhetsområde jämte motioner

Kommunikationsdepartementet m. m.

1. **Kommunikationsdepartementet.** Regeringen har i propositionen 1977/78: 100, bilaga 9 (kommunikationsdepartementet), under punkten A 1 (s. 31) föreslagit riksdagen att till Kommunikationsdepartementet för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 11 832 000 kr.

Motionen

I motionen 1977/78: 887 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås, såvitt nu är i fråga (yrkandena 3 och 4),

3. att riksdagen beslutar att under A. Kommunikationsdepartementet anvisa 5 000 000 kr. för forskning inom området handikappanpassad kollektivtrafik,

4. att riksdagen uttalar att såväl när det gäller det kortsiktiga som det mer långsiktiga arbetet med handikappanpassning av kollektivtrafiken bör handikapporganisationerna tillförsäkras ett reellt inflytande och att det under punkt 3. nämnda forskningsarbetet bör ledas av en styrgrupp där handikapporganisationerna har ett avgörande inflytande.

Utskottet

I motionen 1977/78: 887 yrkas att riksdagen under särskilt anslag under Kommunikationsdepartementet anvisar ett belopp om 5 000 000 kr. för forskning inom området handikappanpassad kollektivtrafik. Vidare begärs i anslutning härtill att riksdagen uttalar att såväl när det gäller det kortsiktiga som det mera långsiktiga arbetet med handikappanpassning av kollektivtrafiken handikapporganisationerna tillförsäkras ett reellt inflytande och att det förut nämnda forskningsarbetet bör ledas av en styrgrupp där handikapporganisationerna har ett avgörande inflytande.

Utskottet kommer framdeles att i ett särskilt betänkande med anledning av motioner om den statliga trafikpolitiken, m. m. även pröva yrkanden beträffande handikappanpassad kollektivtrafik. Motionärernas förslag att under anslag till Kommunikationsdepartementet beräkna särskilda medel för forskningsverksamhet har utskottet inte funnit sig kunna biträda. Ej heller anser sig utskottet nu berett att tillstyrka att riksdagen gör de uttalanden motionärerna föreslagit. Motionen avstyrks därför i här berörda delar.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1977/78: 887, yrkandena 3 och 4, till *Kommunikationsdepartementet* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 11 832 000 kr.

2. Kommittéer m. m. och Extra Utgifter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna A 2—A 3 (s. 32) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 6 700 000 kr., varav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. till *Extra Utgifter* ett reservationsanslag av 430 000 kr.

Vägväsendet

3. Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till vägväsendet. Före behandlingen av de skilda anslagen har regeringen lämnat en allmän översikt över utvecklingen inom vägväsendet och över vägverkets anslagsäskanden m. m. (s. 33—76).

Regeringens förslag till medelsanvisning för budgetåret 1978/79 under de skilda vänganslagen m. m. innebär

att till Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter anvisas ett förslagsanslag av 21 627 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 1, s. 68—69),

att till Drift av statliga vägar anvisas ett reservationsanslag av 2 045 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 2, s. 69—70),

att till Byggnad av statliga vägar anvisas ett reservationsanslag av 900 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 3, s. 70—71),

att till Bidrag till drift av kommunala vägar och gator anvisas ett reservationsanslag av 312 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 4, s. 71—72),

att till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator anvisas ett reservationsanslag av 350 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 5, s. 72—73),

att statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 120 000 kr. (punkten B 6, s. 73—74),

att till Bidrag till drift av enskilda vägar m. m. anvisas ett reservationsanslag av 176 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 6, s. 73—74),

att till Bidrag till byggande av enskilda vägar anvisas ett reservations-

anslag av 30 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 7, s. 74—75),

att till Tjänster till utomstående anvisas ett förslagsanslag av 17 800 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen (punkten B 8, s. 75),

att till Avsättning till statens automobilskattemedelsfond anvisas ett förslagsanslag av 1 000 kr. (punkten B 9, s. 76).

Motionerna

I motionen 1977/78: 381 av Ivan Svanström (c) hemställs att riksdagen beträffade bygdevägar uttalar att sådana endast i undantagsfall får avföras ur allmänt underhåll och främför allt inte i bygder med betydande friluftsliv.

I motionen 1977/78: 383 av Ivan Svanström och Torsten Gustafsson (båda c) hemställs att riksdagen vid behandling av frågan om väganslag för nästa budgetår uttalar att möjligheterna att snarast bygga en bro vid Bjursund i Kalmar län prövas av myndigheterna, även med alternativet att brobygget utförs med stålkonstruktion.

I motionen 1977/78: 463 av Anton Fågelsbo m. fl. (c) hemställs att riksdagen uttalar sig för att spridning av vägsalt måtte upphöra.

I motionen 1977/78: 470 av Bengt Wiklund m. fl. (s) föreslås att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att vägsituationen i Västernorrlands län och särskilt länets inland ytterligare beaktas vid fördelning av ordinarie vägmedel och vid fördelning av de beredskapsmedel för vägbyggande som kan komma att fördelas under året.

I motionen 1977/78: 577 av Åke Gillström (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna nödvändigheten av upprustning av vägnätet i norra Gävleborg i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen 1977/78: 579 av Margot Håkansson och Eric Rejdne (båda fp) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om klassificering av riksväg 15 till Europaväg 66.

I motionen 1977/78: 629 av Georg Pettersson och Erik Larsson (båda c) hemställs att riksdagen beslutar att med instämmande i motionens syfte ge regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag till drift och underhåll av enskilda vägar.

I motionen 1977/78: 764 av Gunnar Björk i Gävle (c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning av frågan om att ersätta färjan över Dalälven vid Sundet—Hasselön med en bro.

I motionen 1977/78: 766 av Sture Ericson och Håkan Strömberg (båda s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär ändring av reglerna för bidrag till byggande av kommunala vägar och gator så att byggandet av gång- och cykelvägar stimuleras och framkomligheten för kollektivtrafiken prioriteras.

I motionen 1977/78: 768 av Erik Johansson i Hållsta m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att frågor som berör det enskilda vägnätet i enlighet med motionens syfte skyndsamt utreds.

I motionen 1977/78: 892 av Rune Carlstein och Gördis Hörnlund (båda s) hemställs att riksdagen i enlighet med vad som anförts i motionen 1977/78: 890 uttalar att ombyggnaden av riksväg 41 tidigareläggs i planeringen.

I motionen 1977/78: 1225 av Sven Mellqvist m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att anslagen om bidrag till drift av enskilda vägar m. m. och kommunala vägar och gator ändras till att i sin helhet avse kalenderåret efter det riksdagen beviljar anslagen, i likhet med vad som gäller för vägverkets övriga anslag inom driftbudgeten.

I motionen 1977/78: 1227 av Sven Mellqvist m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 2), att riksdagen beslutar att den för trafik-säkerhetsverkets informationsverksamhet i förhållande till regeringens förslag i motionen föreslagna höjningen med 1 milj. kr. förslagsvis balanseras mot en sänkning av det av regeringen föreslagna anslaget Bidrag till drift av enskilda vägar m. m. med 1 milj. kr.

I motionen 1977/78: 1240 av Gunnar Oskarson m. fl. (m, s, c, fp) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna att pågående arbeten på Europaväg 6 i Halland bör fortgå utan avbrott så att etappen Frillesås—Åskloster kan påbörjas i omedelbar anslutning till färdigställandet av sträckan Fjärås—Frillesås.

I motionen 1977/78: 1568 av Kerstin Andersson i Hjärtum (c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att vid kommande planering av väganlagen särskilda medel ställs till förfogande för projekt, som inte kan inrymmas under ordinarie ramanslag för länsvägar.

I motionen 1977/78: 1573 av Erik Glimnér m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om bekämpning av flyghavre vid våra allmänna vägar.

I motionen 1977/78: 1574 av Erik Glimnér m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ersättning för skador som uppkommit genom snöhinder och vägsalt,

2. att riksdagen uttalar att forskningen bör inriktas på att om möjligt ersätta vägsalt med ett annat medel, vilket inte skadar växtlighet och grundvatten.

I motionen 1977/78: 1575 av Torsten Gustafsson (c) och Per-Axel Nilsson (s) hemställs att riksdagen vid behandling av frågan om väganslag uttalar att möjligheterna att snarast bygga en bro över Fårösund i Gotlands län bör prövas av myndigheterna för utförande i stålkonstruktion.

I motionen 1977/78: 1582 av Sven Mellqvist m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 4), att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående den långsiktiga vägplaneringen.

I motionen 1977/78: 1590 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 3), att riksdagen till Byggande av statliga vägar för budgetåret 1978/79 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 50 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 950 000 000 kr.

I motionen 1977/78: 1599 av Torsten Sandberg m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär direktiv till vägverket så att medel för den s. k. högbron i Söderledsprojektet i Stockholm kan omdisponeras på sätt som angivits i motionen.

I motionen 1977/78: 1606 av Per Unckel m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar medge att ur anslaget B 5, budgetpropositionen 1977/78, bilaga 9, bidrag försöksvis jämväl skall kunna utgå för del av investeringskostnaden för spårvagns- och trådbussystem.

I motionen 1977/78: 1714 av Stig Josefson och Alfred Håkansson (båda c) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 1), att riksdagen i enlighet med vad som sägs i motionen 1977/78: 1713 beslutar att hos regeringen anhålla om att vägbyggande skall ske i enlighet med angivna regionalpolitiska målsättningar och i största möjliga utsträckning genom utbyggnad av befintliga vägar.

Utskottet

Den långsiktiga vägplaneringen m. m.

Föredragande departementschefen erinrar i propositionen om att regeringen i prop. 1977/78: 10 redovisat vissa ställningstaganden i fråga om den framtida vägplaneringen m. m. Propositionen behandlades av 1977/78 års riksmöte i december 1977 (TU 1977/78: 10, rskr 1977/78: 95). Riksdagen godtog regeringens förslag i vad avser förändringarna i vägplaneringssystemet, inrättandet av beredningsgrupper på länsnivå och ny organisation av vägverkets centralförvaltning. Vad gäller regeringens förslag rörande inriktningen av väginvesteringarna uttalade tra-

fikutskottet att man inte var beredd att ta ställning till investeringsmedlens fördelning på skilda vägkategorier m. m. i avvaktan på att förslag till ett långsiktigt vägpolitiskt program m. m. föreläggs riksdagen. Riksdagen gav som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört.

Såsom i budgetpropositionen framhålls har genom de antagna förslagen om den långsiktiga vägplaneringen förutsättningar skapats för en bättre samordning mellan vägplaneringen och övrig samhällsplanering. Bl. a. har den allmänna strävan till decentralisering av beslutsfattandet i samhället genom förslagen kunnat konkretiseras så att ökade befogenheter inom vägplaneringen lagts på regionala organ.

I fråga om de olika planeringsstadierna innebär de nya riktlinjerna för vägplaneringen att den nuvarande behovsinventeringen ersätts med en perspektivplanering. Konsekvensbeskrivningar av den framtida transportförsörjningen, som grundas på antaganden om skilda inriktningar och medelsutrymmen för väghållningen, bör vidare enligt propositionen göra det möjligt att föra en mer aktiv diskussion av väghållningens mål och medel. En utvidgad konsekvensbeskrivning, som perspektivplaneringen innefattar, torde ge förutsättningar för en bättre koordinering mellan vägplaneringen, den regionala trafikplaneringen, länsplaneringen och den fysiska samhällsplaneringen.

Genom att de nuvarande fem- resp. tioåriga investeringsplanerna sammanslås till ett tioårigt plandokument kommer också en behövlig förenkling av vägplaneringen att ske. En sådan förenkling har från flera håll påtalats som angelägen för att öka intresset för planeringen och få en mera aktiv medverkan ifrån berörda intressenter, samman slutningar och lokala organ.

Länsstyrelserna får bemyndigande att fastställa de nya flerårsplanerna för byggande av länsvägar, dvs. för det vägnät som betjänar företrädesvis de regionala och lokala transportuppgifterna. Detta anses vara ett viktigt steg i den eftersträlvade decentraliseringen av vägplaneringen.

I motionen 1977/78: 1582 hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående den långsiktiga vägplaneringen.

Som motionärerna därvid erinrat om har riksdagen vid upprepade tillfällen understrukt behovet av att frågan om den långsiktiga vägpolitiken föreläggs riksdagen. Någon försening härav genom det till den trafikpolitiska utredningen lämnade tilläggsuppdraget beträffande vägtrafikens kostnadsansvar fick enligt uttalande av riksdagen år 1975 ej ske. År 1976 erinrade riksdagen om att anledningen till att anslagen inte under senare år genomgått några större förändringar bl. a. varit att riksdagen avvaktat det begärda programmet för den långsiktiga vägpolitiken. När ett sådant program väl förelåge ansågs att ställning kunde tas

till frågan om hur stor del av resurserna som vägväsendet från samhälls-ekonomiska utgångspunkter skall ha. Riksdagen underströk i sammanhanget ånyo vikten av att förslag till riktlinjer för den fortsatta vägplaneringen och ett långsiktigt program för den framtida vägpolitiken snarast föreläggs riksdagen.

Trafikutskottet uttalade slutligen så sent som i december 1977 (TU 1977/78: 10) att man alltså var av samma uppfattning. Det ekonomiska läget ansågs visserligen då försvåra långsiktiga bedömningar av den svenska ekonomins utveckling. Detta borde emellertid enligt utskottets mening ej utgöra hinder för regeringen att lägga fram förslag i enlighet med riksdagens tidigare uttalanden.

I den nu förevarande propositionen framhåller föredraganden att utformningen av ett långsiktigt vägpolitiskt program är beroende av vissa övriga trafikpolitiska ställningstaganden, bl. a. rörande den väsentliga frågan om kostnadsansvaret. Frågorna kommer att redovisas i en sammanhållen trafikpolitisk proposition.

Under erinran om vad sålunda i det föregående anförts kan utskottet inte finna det rimligen motiverat att från riksdagens sida redan nu hos regeringen göra en förnyad framställning i ämnet. Utskottet avstyrker därför i denna del motionen i fråga.

I motionen 1977/78: 1714 hemställs att riksdagen hos regeringen begär att vägbyggandet skall ske i enlighet med angivna regionalpolitiska målsättningar och i största möjliga utsträckning genom utbyggnad av befintliga vägar — det sistnämnda i syfte att bevara åkerjorden för livsmedelsproduktion också i framtiden.

Riksdagen har emellertid under senare år vid flera tillfällen och i samband med behandlingen av jordbruks-, planerings- och vägfrågor gjort uttalanden av den innebörd motionärerna åsyftar (jfr JoU 1975: 2 y, TU 1975/76: 1 och CU 1975/76: 1). Under hänvisning härtill även som till vad utskottet i det föregående anført angående planeringsfrågorna synes någon ytterligare framställning i ämnet ej vara erforderlig. Motionen avstyrks därför i denna del.

Anslags- och bidragsfrågor

I propositionen crinras om att väganlagen på driftbudgeten i prop. 1975/76: 100 beräknades till sammanlagt 3 449,9 milj. kr. för budgetåret 1977/78. På tilläggsbudget I för samma budgetår har beräknats ca 3,3 milj. kr. under anslaget Bidrag till byggande av enskilda vägar. Tilläggsanslaget avser att täcka kostnader för bl. a. reparation av skador på vägar och broar vid översvämningarna våren 1977. På tilläggsbudget II har på anslaget Byggande av statliga vägar beräknats 12,4 milj. kr. för vissa sysselsättningsskapande brobyggnadsarbeten vid vägverket. Anslagen har numera beviljats.

Anslaget *Byggande av statliga vägar* uppgår för innevarande budgetår till 865 milj. kr. Härtill kommer, som förut nämnts, på tilläggsbudget II för samma budgetår anvisade 12,4 milj. kr. avseende sysselsättningskapande brobyggnadsarbeten. Regeringen har vidare genom beslut den 22 december 1977 föreskrivit att vägverket får bedriva ytterligare brobyggnadsarbeten i sysselsättningsskapande syfte för 35,2 milj. kr. Vägverket disponerar därmed under anslaget för år 1978 sammanlagt (865 + 12,4 + 35,2) 912,6 milj. kr. I sammanhanget erinras om att regeringen i prop. 1977/78: 32 om särskilda åtgärder för att främja sysselsättningen under vinterhalvåret 1977/78 anmält att ramen för beredskapsarbeten på vägar bör höjas med upp till 300 milj. kr. till 500 milj. kr. under innevarande budgetår. Denna utökning av beredskapsarbeten på vägar innebär att ett relativt stort antal projekt som ingår i det ordinarie byggnadsprogrammet kan tidigareläggas. Den därmed ändrade finansieringsformen möjliggör att andra angelägna vägbyggnadsobjekt kan påskyndas med ordinarie anslagsmedel. Propositionen antogs av 1977/78 års riksmöte i december 1977 (AU 1977/78: 15, rskr 1977/78: 51). För nästa budgetår (avseende kalenderåret 1979) förordas av föredraganden en uppräknig av anslaget med 35 milj. kr. till 900 milj. kr. Den sålunda relativt begränsade höjningen får dock sin särskilda betydelse genom att flerårsplanerna enligt de av regeringen meddelade anvis-

ningarna för upprättande av desamma skall baseras på en årlig medelstildelning av 900 milj. kr. i 1976 års prisläge.

Med anledning av regeringens förslag yrkas i motionen 1977/78: 1590 — under hänvisning till motiveringen härför i motionen 1977/78: 1640 om näringspolitiken — en höjning av förevarande anslag med 50 milj. kr. I sistnämnda motion framhålls bl. a. att det även inom vägverkets område finns utrymme för ökade investeringar. Genom att bygga stålbroar på angelägna platser skapas sålunda sysselsättning både för verkets egen personal och inom varvs- och stålindustrin. Som aktuella projekt nämns Stallbackabron vid Trollhättan, en bro vid Sannsundet i Jämtland och en vid Strängnäs.

Utskottet vill med anledning härav erinra om de höjningar av anslaget som enligt vad förut nämnts redan skett under innevarande budgetår samt av regeringen föreslås för nästa budgetår. Utskottet vill också erinra om att regeringen genom beslut den 16 februari anslagit sammanlagt 257 milj. kr. för att tidigarelägga byggnads- och anläggningsarbeten vid kommunikationsverken. Härav tillförs vägverket inte mindre än 147,5 milj. kr., varav 16,8 milj. kr. för angelägna broprojekt. På vägsidan föreslås vidare en speciell satsning i Tornedalen i enlighet med förslag från Norrbottendelegationen. Sammanlagt 18,1 milj. kr. går till väg- och brobyggen i Norrbottens län. I Stockholms län märks påbörjandet av etappen Roscnkälla—Åkersberga.

Utskottet vill i anslutning härtill nämna att kommunikationsministern i oktober 1977 tillsatt en särskild arbetsgrupp för att närmare utvärdera lämpligheten och konsekvenserna av att bygga vissa vägbroar i stålkonstruktion. Denna grupp består av representanter för kommunikations-, budget-, arbetsmarknads- och industridepartementen samt arbetsmarknadsstyrelsen och vägverket. På förslag av gruppen har numera regeringen uppdragit åt vägverket att upphandla följande vägbroar i stål, nämligen Stallbackabron norr om Trollhättan, Strängnäsbron utanför Strängnäs, Sannsundsbron över Storsjöns södra förgrening och Lullehofsbron på vägen mellan Drottningholm och Skå kyrka i Stockholms län.

Stålbroggruppen har beräknat den totala kostnaden för broarna till 265,5 milj. kr. Arbetsmarknadsverket har tidigare beviljat 5,5 milj. kr. till Stallbackabron och vägverket kan med sina ordinarie anslag finansiera 87 milj. kr.

Broarna medför en total sysselsättning för 350—400 man under tre år. Av denna faller 85 arbetstillfällen under 1,5 år på arbeten med själva stålkonstruktionerna.

Regeringens beslut bör ses mot bakgrund av en strävan att stödja sysselsättningen såväl inom den inhemska industrin som på byggnads- och anläggningssidan. Det anses därför vara angeläget att broarna kan byggas snarast möjligt och att därmed angelägna broobjekt kan avsevärt tidigareläggas.

Mot bakgrund av det anförda har utskottet funnit sig kunna godta den av föredraganden förordade ordinarie medelsanvisningen och avstyrker följaktligen i denna del motionen i fråga.

Regeringens förslag beträffande den kommunala väghållningen tillstyrks också av utskottet. Detta innebär att anslaget *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* för nästa budgetår höjs med 59,2 milj. kr. till 312 milj. kr.

I motionen 1977/78: 1225 yrkas att riksdagen vid behandlingen av budgetpropositionens förslag beslutar att anslagen för Bidrag till drift av kommunala vägar och gator och för enskilda vägar m. m. ändras till att i sin helhet avse *kalenderåret* efter det riksdagen beviljar anslagen i likhet med vad som gäller för vägverkets övriga anslag inom driftbudgeten. Motionärerna hänvisar därvid till de förslag härom som under en följd av år lagts fram av vägverket.

Även utskottet finner det vara av vikt att en förändring i anslagsgivningen i den riktning motionärerna angivit kommer till stånd. Utskottet förutsätter därför att möjligheterna för en sådan förändring — eventuellt etappvis — ingående prövas i samband med den årliga budgetbehandling som sker inom regeringens kansli. Under hänvisning härtill synes motionen inte böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Anslaget *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* tas upp med ett oförändrat belopp om 350 milj. kr.

I motionen 1977/78: 1606 hemställs att riksdagen beslutar medge att ur förevarande anslag bidrag försöksvis skall kunna utgå för del av investeringskostnaden för spårvagns- och trådbussystem. Såsom utskottet senast vid 1976/77 års riksmöte framhöll (TU 1976/77: 11) med anledning av då framställt yrkande i samma syfte torde emellertid nuvarande utformning av väglagstiftningens och bidragskungörelsernas regler och föreskrifter angående vägmedlens fördelning och användning m. m. inte medge ett sådant arrangemang. Härmed sammanhängande frågor, vilkas lösning utskottet finner synnerligen angelägen, har dock aktualiserats i samband med den beredning som f. n. pågår av kollektivtrafikutredningens förslag. Dessa kommer enligt vad kommunikationsministern i annat sammanhang uttalat att jämte andra trafikpolitiska frågor behandlas i en proposition som beräknas komma att föreläggas riksdagen mot slutet av innevarande år. Utskottet vill för sin del kraftigt understryka önskvärdheten av att så sker. Vidare må här erinras om innehållet i de föreskrifter som av regeringen utfärdats beträffande upprättande av nya flerårs- och fördelningsplaner. Enligt dessa föreskrifter skall — vid upprättande av flerårsplan för byggande av riksvägar — förslag som avser byggande av tunnelbana prioriteras tillsammans med

vägbyggnadsföretag. Vidare skall vid prioritering av vägföretag som kan komma i fråga för upptagande av fördelningsplan särskilt beaktas sådana företag som är ägnade att förbättra den kollektiva trafikstandarden. Företag som avser byggande av tunnelbana skall sålunda prioriteras tillsammans med väg- och gatubyggnadsföretag.

I avvaktan på förut nämnda proposition och under hänvisning till det i övrigt anförda finner sig utskottet inte kunna biträda motionärernas yrkande och avstyrker därför motionen i fråga.

Anslaget *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* är för innevarande budgetår upptaget med 135,7 milj. kr. För nästa budgetår bör i enlighet med föredragandens förslag anvisas 176,5 milj. kr., dvs. en ökning med 40,8 milj. kr. Med den sålunda förordade medelsanvisningen beräknas bidrag kunna lämnas till — utöver de vägar som redan uppbär bidrag — ett betydande antal nya vägar. Därtill beräknas bidrag kunna lämnas även till istandsättningsarbeten på vägar som redan uppbär statsbidrag till barmarksunderhåll och vinterväghållning.

Av utskottets ställningstagande följer att utskottet avstyrker yrkandet i motionen 1977/78: 1227 att den förordade medelsanvisningen sänks med 1 milj. kr. i syfte att möjliggöra en av motionärerna föreslagen höjning av anslagsmedlen för trafiksäkerhetsverkets informationsverksamhet.

Till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* förordas ett oförändrat anslag av 30 milj. kr. Utskottet tillstyrker förslaget.

De i propositionen under här förevarande punkter i övrigt framlagda *anslagsberäkningarna* har inte gett utskottet anledning till erinran. Detta innebär även att kostnadsramarna för år 1979 för anslagen Drift av statliga vägar resp. Byggande av statliga vägar i princip bestäms till samma belopp som anslagen. Det bör vidare ingå i regeringens befogenheter att — i den mån arbetsmarknadsläget, kravet på en ändamålsenlig planering av verksamheten eller andra särskilda skäl motiverar det — bemyndiga vägverket att under åren 1978 resp. 1979 jämka de föreskrivna kostnadsramarna för dessa år, t. ex. genom att under andra halvåret 1978 i förväg ta i anspråk behövliga belopp av de medel under de kalenderårsberäknade anslagen, som anvisas för verksamhetsåret 1979.

De sammanlagda utgifterna under de olika väganlagen m. m. för budgetåret 1978/79 uppgår enligt föredragandens beräkningar till 3 853 milj. kr. För trafiksäkerhet och vissa bidrag m. m. beräknas under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt ca 223 milj. kr. — att avräknas mot automobilskattemedlen. Därjämte föreslås att ca 922 milj. kr. inom justitie-, utbildnings-, jordbruks- och arbetsmarknadsdepartementens verksamhetsområden likaledes skall avräknas mot nämnda medel.

Det *totalbelopp* som avses skola täckas av automobilskattemedlen skulle därmed uppgå till ca (3 853+223+922) 4 998 milj. kr. I förhållande till motsvarande, på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslag, innebär detta en ökning med ca 513 milj. kr. Då inkomsterna av automobilskattemedlen beräknas till ca 6 124 milj. kr. skulle överskottet på vägväsendets specialbudget, där behållningen per den 30 juni 1977 uppgick till ca 3 608,3 milj. kr., komma att under budgetåret öka med ca 1 126 milj. kr.

I motionen 1977/78: 381 hemställs att riksdagen beträffande *bygdevägar* uttalar att sådana endast i undantagsfall får avföras ur allmänt underhåll och framför allt inte i bygder med betydande friluftsliv.

Såsom utskottet under en rad av år och senast vid 1976/77 års riksmöte framhållit (TU 1976/77: 11) regleras emellertid frågan om indragning av allmän väg och förutsättningarna härför i väglagen (1971: 948). Bestämmelserna i den till väglagen anslutande vägkungörelsen (1971: 954) innebär att länsstyrelsens uppfattning i en indragningsfråga ges stor vikt. Av vägverkets i olika sammanhang tidigare gjorda uttalanden framgår vidare att indragningsärendena handläggs under stor hänsyn till förhållandena i de enskilda fallen och att indragningar sker endast då vägande skäl föreligger. Utskottet utgår också från att så är förhållandet men vill i sammanhanget ånyo understryka den stora vikten av att härmed sammanhängande frågor får en för närmast berörda kommuners och övriga väginressenters del tillfredsställande lösning. Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen i fråga.

I motionen 1977/78: 766 yrkas att riksdagen hos regeringen begär ändring av reglerna för bidrag till byggande av kommunala vägar och gator så att byggandet av *gång- och cykelvägar* stimuleras och framkomligheten för kollektivtrafiken prioriteras. Motionärerna erinrar därvid om riksdagens tidigare gjorda uttalanden i fråga om byggande av cykelvägar inom kommunerna samt utredningsverksamheten i ämnet.

Utskottet får med anledning härav erinra om att den pågående cykeltrafikutredningen (K 1976: 04) — som har till uppgift att se över statsbidragsbestämmelserna för gatu- och vägbyggandet så att kommunerna stimuleras att anordna sammanhängande cykelvägnät inom sina tätortsområden — enligt uppgift i budgetpropositionen beräknas avge sitt betänkande under första halvåret 1978. I samband med beredningen av förslagen torde även synpunkter av den art motionärerna tagit upp komma att aktualiseras. Under hänvisning härtill och i avvaktan på resultatet av beredningen, som bör bedrivas skyndsamt, finner utskottet motionen inte nu böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1977/78: 629 hemställs att riksdagen beslutar att med instämmande i motionens syfte ge regeringen till känna vad som i mo-

tionen anförts om statsbidrag till drift och underhåll av *enskilda* vägar. Yrkandet innebär att i bidragsunderlaget skall inräknas även kostnader för marklösen, skada och intrång. Vidare begärs i motionen 1977/78: 768 att riksdagen hos regeringen begär att frågor som berör det enskilda vägnätet skyndsamt utreds i enlighet med motionens syfte. Även i denna motion tas de förut nämnda frågorna om ersättning för kostnader för marklösen, skada och intrång upp. Dessutom berörs storleken av bidragsprocenten för olika kategorier av enskilda vägar samt uppdelningen över huvud taget av vägarna i allmänna vägar och enskilda vägar.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att härmed sammanhängande frågor under de senaste åren utretts i särskild ordning. Såsom av budgetpropositionen framgår har således 1969 års vägutredning (K 1970: 35) i maj 1977 till regeringen överlämnat betänkandet (SOU 1977: 12) Kommunal och enskild väghållning. Betänkandet, som innehåller lagförslag och motivuttalanden rörande formerna för kommunal väghållning, avseende andra vägar än allmänna vägar, samt formerna för enskild väghållning remissbehandlas f. n. Vägverket har i mitten av december 1975 lämnat rapporten Översyn av statsbidragssystemet för enskilda vägar, vilken har remissbehandlats. Rapporten bereds f. n. inom kommunikationsdepartementet. Utredningsförslagen bör enligt fördragandens mening behandlas i ett sammanhang.

Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker i avvaktan på resultatet härav de båda motionerna.

Motionsyrkanden beträffande flerårsplaner m. m.

I motionen 1977/78: 892 hemställs att riksdagen uttalar att ombyggnaden av *riksväg 41* tidigareläggs. I motionen 1977/78: 470 föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vägsituationen i *Västernorrlands län* och särskilt i länets inland ytterligare bör beaktas vid fördelning av ordinarie vägmedel och av de beredskapsmedel för vägbyggande som kan komma att fördelas under året. I motionen 1977/78: 577 hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna nödvändigheten av upprustning av vägnätet i *norra Gävleborgs län* i enlighet med vad motionären anför.

Utskottet är för sin del övertygat om att vägande skäl kan anföras till stöd för samtliga nu berörda yrkanden. Vid sina studiebesök under det gångna året i bl. a. Kalmar, Hallands och Gävleborgs län har utskottet också kunnat konstatera de angelägna investeringsbehov för olika vägobjekt som bl. a. omnämns i de motioner som av utskottet behandlas under förevarande avsnitt. Frågor om projektering samt byggande och drift av allmänna vägar regleras emellertid genom föreskrifter i väglagen och vägkungörelsen. De för väg- och gatubyggandet gällande flerårs- och fördelningsplanerna upprättas i enlighet med vägkungörelsens be-

stämmelser samt vissa andra föreskrifter för numera tioårsperioder och förnyas vart femte år. Planerna kan dessutom revideras mellan de normala revideringstillfällena. Fördelningen av investeringsmedel de skilda landsdelarna och väggrupperna emellan sker vidare på grundval av en noggrann angelägenhetsgradering och efter vederbörande *regionala* och *lokala* vägmyndigheters hörande — allt i syfte att åstadkomma en så *likformig och rättvis* fördelning av vägmedlen som möjligt. Med anledning av påpekande i motionen 1977/78: 577 förutsätter utskottet också att det existerande samarbetet över länsgränserna beträffande sådana vägföretag som berör flera län intensifieras.

Nu gällande flerårs- och fördelningsplaner avser perioden 1976—1980 och skall revideras innevarande år, att avse perioden 1979—1988.

Det är vidare enligt utskottets uppfattning av stor vikt att vägbyggnadsobjekten tillkommer i den prioriteringsordning som de regionala och kommunala instanserna i samverkan med den centrala fackmyndigheten uppställt. Fr. o. m. i år får f. ö. som förut nämnts länsstyrelserna bemyndigande att fastställa de nya flerårsplanerna för byggande av länsvägar, dvs. för det vägnät som betjänar företrädesvis de regionala och lokala transportuppgifterna. I anslutning härtil må också erinras om den stora flexibilitet som kännetecknar vägplaneringen. I fråga om anslag för vägbyggnader som tillkommer av sysselsättningspolitiska skäl är det enligt utskottets mening likaså av stor vikt att vägobjekten som regel utväljs av de berörda myndigheterna inom den ramplanering som finns redovisad i flerårs- och långtidsplanerna. Dock bör projekt som redan påbörjats med anlitande av beredskapsmedel fullföljas.

Under hänvisning till vad utskottet i nu berörda planerings- och anslagsfrågor anfört och då även de av motionärerna aktualiserade projekten enligt utskottets uppfattning bör prövas i den för handläggning av vägärenden stadgade ordningen avstyrks de nämnda motionerna.

Av samma skäl avstyrker utskottet motionerna 1977/78: 764 om en bro över *Dalälven*, 1977/78: 1240 om utbyggnaden av *Europaväg 6*, 1977/78: 1599 om den planerade högbron över *Arstaviken*, 1977/78: 383 om en bro vid *Bjursund* i Kalmar län och 1977/78: 1575 om en broförbindelse mellan *Gotland och Fårö*.

Beträffande den föreslagna bron vid Bjursund må dock nämnas att vägverket betraktar det som angeläget att ersätta den nuvarande färjförbindelsen med en bro. Projektet finns därför enligt vad utskottet erfarit även upptaget i den lista på lämpliga broobjekt för utförande i stålkonstruktion som anges av vägverket i underhandsskrivelse till regeringen i januari 1977 om stålbroar. Nämnda bro kan därför enligt uppgift komma att aktualiseras för påbörjande år 1980.

Även en bro över Fårösund kan i samma ordning komma att framdeles aktualiseras.

Utskottet avstyrker jämväl yrkandet i motionen 1977/78: 1568 att riksdagen hos regeringen anholder att vid kommande planering av väganlagen *särskilda medel* ställs till förfogande för projekt som inte kan inrymmas under ordinarie ramanslag för länsvägar. Några sådana särskilda medel står inte till förfogande, och beträffande de ordinarie väganslagens fördelning gäller vad utskottet i det föregående anför. Motionen avstyrks därför.

I motionen 1977/78: 579 yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om förändring av *riksväg 15* till Europaväg. Motionärerna erinrar därvid om att länsstyrelserna i Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län sedan år 1967 verkat för att riksväg 15 skall klassificeras såsom sådan väg. I sammanhanget erinras om att FN:s Europakommissions landtransportkommitté år 1975 antog ett förslag till nytt avtal om internationella huvudtrafikleder avsett att ersätta den nu gällande deklarationen från år 1950. Sverige reserverade sig därvid mot kommitténs beslut. Något beslut i frågan har enligt motionärerna ännu ej fattats.

Vidare framhålls att en förändring av riksväg 15 till Europaväg är av stor betydelse för samhällsutvecklingen i de södra och sydöstra delarna av landet. Det sägs därvid vara viktigt att inte hela sydöstra Sverige hamnar utanför det internationella huvudtrafiknätet. Bedömd från såväl samsättnings- som regionalpolitisk synpunkt anses frågan om klassificering av vägen därför vara av mycket stor betydelse.

Regeringen har senast genom beslut den 29 maj 1975 lämnat en gemensam framställning av samma innebörd från länsstyrelserna i Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län utan åtgärd. De nämnda länsstyrelserna har emellertid den 30 december 1977 till regeringen inlämnat en förnyad framställning i ämnet.

Utskottet, som vid sitt förut nämnda studiebesök i Kalmar län informerats i frågan, har vid sin prövning av densamma funnit skäl tala för motionärernas yrkande. Under hänvisning härtill vill utskottet föreslå att regeringen låter pröva möjligheterna att få till stånd en omklassificering av nämnda riksväg på det sätt som i motionen föreslagits.

Vad utskottet härom anför bör av riksdagen ges regeringen till känna.

Övriga motionsledes aktualiserade frågor

I motionen 1977/78: 463 hemställs att riksdagen uttalar sig för att spridning av *vägsalt* måtte upphöra. Vidare begärs i motionen 1977/78: 1574 att ägare och brukare av mark erhåller ersättning för skador som åsamkats dem genom snöstaket och vägsalt. Skador som uppkommer på mark och växtlighet och som befaras ha inverkan även på grundvattnet bör enligt motionärerna föranleda att forskningen inriktas på att få fram ett annat medel till vägarna än vägsalt.

Med anledning av nämnda yrkanden vill utskottet framhålla att riksdagen under en lång följd av år genom bl. a. motioner, interpellationer och enkla frågor har uppmärksammat på spörsmålen härom, som är av stor betydelse från framför allt trafiksäkerhetssynpunkt. Utskottet har vid sin tidigare prövning av frågan funnit det vara angeläget att fortsatt forskning på området bedrivs samt att vägverkets verksamhet härvidlag intensifieras i syfte att än mer förbättra tillämpade metoder samt den tekniska materielen, så att olägenheter och skadeverkningar i möjligaste mån motverkas. Så har också skett, och redan i 1974 års statsverksproposition hänvisades till den redogörelse för behov och erfarenheter m. m. av vägsaltning som vägverket utfört och redovisat i publikationen Halkbekämpning (DD. 116). Vägverkets bedömningar i denna del har skett i samråd med trafiksäkerhetsverket. Av publikationen framgår också att naturvårdsverket och vägverket efter överläggningar enats om att saltningen under nuvarande former torde kunna accepteras från naturvårdssynpunkt.

Vad beträffar de i sistnämnda motion framförda kraven på ersättning till markägare som åsamkats skador genom snöstaket och vägsalt synes några särskilda uttalanden från riksdagens sida av den art motionärerna föreslagit inte vara påkallade. Enligt vad utskottet erfarit betalas nämligen redan nu ut ersättningar av sådant slag efter hänvändelse till vederbörande vägförvaltning och prövning i sedvanlig ordning av de framförda ersättningskraven.

Under hänvisning till såväl tidigare gjorda uttalanden i ämnet som vad utskottet nu i övrigt anfört finner utskottet inte heller de aktuella motionerna böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför desamma.

I motionen 1977/78: 1573 hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bekämpning av *flyghavre* vid våra allmänna vägar.

Motionärerna erinrar om att ägare till eller nyttjanderättsinnehavare av fastighet enligt gällande bestämmelser är skyldig att vidtaga bekämpningsåtgärder mot flyghavre. Väsentligt är enligt motionärerna att vägverket här aktivt medverkar i kampen mot detta ogräs samt att bekämpningsåtgärder genom verkets försorg bl. a. i form av slätter av slänter och vägkanter sker vid tidigare tidpunkt på året än vad som nu i många fall sker.

Utskottet finner det i likhet med motionärerna vara angeläget att även vägverket följer gällande bestämmelser på området och förutsätter givetvis att så sker. Enligt vad utskottet inhämtat förekommer också inom närmast berörda regioner av bl. a. trafiksäkerhetsskäl slätter av slänter och vägkanter två gånger under sommarperioden. Sådan slätter kan på de av motionärerna angivna skälen tidigareläggas och så uppges

även emellanåt ske. Också de av motionärerna i övrigt angivna åtgärderna vidtas vid behov.

Under hänvisning härtill finner utskottet något särskilt uttalande i frågan från riksdagens sida ej vara påkallat och avstyrker därför motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen
 - a. avslår motionen 1977/78: 1582, yrkandet 4,
 - b. avslår motionen 1977/78: 1714, yrkandet 1,
2. att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar
 - a. till *Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter* ett förslagsanslag av 21 627 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
 - b. till *Drift av statliga vägar* ett reservationsanslag av 2 045 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1977/78: 1590, yrkandet 3, till *Byggnad av statliga vägar* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 900 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
4. att riksdagen till *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 312 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
5. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1225,
6. att riksdagen till *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 350 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
7. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1606,
8. att riksdagen
 - a. medger att under budgetåret 1978/79 statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 120 000 kr.,
 - b. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1977/78: 1227, yrkandet 2, till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 176 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
9. att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar
 - a. till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* ett reservationsanslag av 30 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

- b. till *Tjänster till utomstående* ett förslagsanslag av 17 800 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
 - c. till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
10. att riksdagen
- a. avslår motionen 1977/78: 381
 - b. avslår motionen 1977/78: 766
 - c. avslår motionerna 1977/78: 629 och 1977/78: 768,
11. att riksdagen
- a. avslår motionen 1977/78: 892,
 - b. avslår motionen 1977/78: 470,
 - c. avslår motionen 1977/78: 577,
12. att riksdagen
- a. avslår motionen 1977/78: 764,
 - b. avslår motionen 1977/78: 1240,
 - c. avslår motionen 1977/78: 1599,
 - d. avslår motionen 1977/78: 383,
 - e. avslår motionen 1977/78: 1575,
 - f. avslår motionen 1977/78: 1568,
13. att riksdagen med anledning av motionen 1977/78: 579 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört beträffande klassificeringen av riksväg 15 som Europaväg,
14. att riksdagen avslår motionerna 1977/78: 463 och 1977/78: 1574,
15. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1573.

Trafiksäkerhet

4. **Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader.** Regeringen har under punkten C 1 (s. 77—80) föreslagit riksdagen att till Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 27 945 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Motionerna

I motionen 1977/78: 763 av Stina Andersson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla om en undersökning beträffande möjligheterna att översätta instruktionsböcker i körkortsutbildningen till de vanligare invandrarspråken.

I motionen 1977/78: 1227 av Sven Mellqvist m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga (yrkandet 1), att riksdagen beslutar att till trafiksäkerhetsverket för dess informationsverksamhet utöver regeringens förslag anslå 1 milj. kr.

I motionen 1977/78: 1241 av Sture Palm m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om möjligheterna för ett statligt eller kommunalt övertagande av körkortsutbildningen och att utbildningens mål och innehåll omprövas.

I motionen 1977/78: 1244 av Börje Stensson (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder i syfte att samordna polisens, vägverkets och lokalradions resurser till en regelbunden trafikinformation.

Utskottet

Föredraganden har under ifrågavarande punkt föreslagit en höjning av anslaget med drygt 3 milj. kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Härvid har bl. a. beräknats ytterligare medelsutrymme med 800 000 kr. för informationsverksamhet, för vilket ändamål därmed disponerats drygt 14,2 milj. kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del. Härav följer att utskottet ej anser sig böra biträda yrkandet i motionen 1977/78: 1227 om ett anslag till *informationsverksamheten* med 1 milj. kr. utöver regeringens förslag.

I motionen 1977/78: 1244 begärs åtgärder i syfte att samordna polisens, vägverkets och lokalradions resurser till en regelbunden *trafikinformation*.

Riksdagen har under innevarande riksmöte behandlat en motion med samma syfte som den nu aktuella (TU 1977/78: 2). Härvid framhölls bl. a. att utvecklingsarbete på området pågår genom samarbete mellan vägverket, trafiksäkerhetsverket, rikspolisstyrelsen, SMHI och lokalradion beträffande väderrapporter. Utskottet pekade också på det arbete som bedrivs i frågan inom trafiksäkerhetsutredningen och Transportforskningskommissionen.

Utskottet vill ånyo framhålla den stora betydelse som programutbud via radio har för att sprida information i trafiksäkerhetsfrågor. De ökade programinslag som kan förväntas beträffande sådana frågor genom lokalradion anser utskottet därför vara mycket värdefulla. Med hänsyn till de initiativ som dock redan tagits på detta område finner utskottet emellertid allttjämt någon särskild åtgärd från riksdagens sida i ämnet ej påkallad.

I motionen 1977/78: 763 hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en undersökning beträffande möjligheterna att översätta instruktionsböcker i körkortsutbildning till de vanligaste *invandrarspråken*.

Utskottet vill i och för sig framhålla det värdefulla i syftet med ifrågavarande motionsyrkande. Frågor med anknytning till invandrarnas språksvårigheter prövas dock företrädesvis av invandrarverket och skolöver-

styrelsen. Utskottet förutsätter att därvid även den i förevarande sammanhang aktualiserade frågan beaktas och avstyrker med hänsyn härtill motionen.

I motionen 1977/78:1241 hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om möjligheterna för ett statligt eller kommunalt övertagande av *körkortsutbildningen* och att utbildningens mål och innehåll omprövas.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att en särskild arbetsgrupp tillsatts inom trafiksäkerhetsutredningen för att pröva frågor beträffande förarutbildning. Enligt vad utskottet erfarit prövas inom gruppen även frågor av det slag motionärerna aktualiserar. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet bör motionen ej föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1977/78:1227, yrkandet 1, till *Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 27 945 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. att riksdagen
 - a. avslår motionen 1977/78:1244,
 - b. avslår motionen 1977/78:763,
 - c. avslår motionen 1977/78:1241.

5. Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 2 (s. 80—83) och hemställer

att riksdagen till *Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 40 742 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

6. Statens trafiksäkerhetsverk: Bil- och körkortsregister m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 3 (s. 83—86) och hemställer

att riksdagen till *Statens trafiksäkerhetsverk: Bil- och körkortsregister m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 54 223 000 kr.

7. Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 4 (s. 86—87) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 9 800 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

8. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 5 (s. 87—89) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1978/79 anvisar ett anslag av 3 850 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sjöfart

9. **Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till sjöfartsverkets verksamhet.** Före behandlingen av de skilda anslagen har regeringen (s. 90—113) lämnat en allmän översikt över utvecklingen inom sjöfarten och dels gett riksdagen till känna vad i propositionen anförts om sjöfartsverket m. m.,

dels berett riksdagen tillfälle att avge yttrande i anledning av vad i propositionen anförts rörande slopande av avgift för innehav av navigeringsmottagare.

Regeringens förslag till medelsanvisning för budgetåret 1978/79 under de skilda anslagen innebär.

att till Farledsverksamhet, exkl. isbrytning, anvisas ett förslagsanslag av 218 300 000 kr. (punkten D 1, s. 113—114),

att till Isbrytning anvisas ett förslagsanslag av 110 000 000 kr. (punkten D 2, s. 114—115),

att till Fartygsverksamhet anvisas ett förslagsanslag av 20 628 000 kr. (punkten D 3, s. 115—116),

att till Övrig verksamhet anvisas ett förslagsanslag av 6 390 000 kr. (punkten D 4, s. 116).

Motionerna

I motionen 1977/78: 267 av Rune Johnsson i Mölndal och Märta Fredrikson (båda c) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om att Måseskärs fyr även för framtiden bör vara bemannad.

I motionen 1977/78: 341 av Karl-Erik Strömberg och Bernt Ekinge (båda fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om fartygstransport av miljöfarliga varor i Stockholms skärgård inklusive Mälaren.

I motionen 1977/78: 461 av Arne Blomkvist m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att kanal- och insjötrafiken inte skall belastas med högre kostnader än trafiken på kusthamnar,

2. att riksdagen hos regeringen anholder att berörda verk får möjlighet att helt avskriva kapitalkostnaderna för de investeringar som gjorts under senare år för att förbättra Trollhätte och Södertälje kanal.

I motionen 1977/78: 777 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om att föreskrifter snarast utformas för anbringande och underhåll av sjövägmärken samt att förslag samtidigt framläggas beträffande kostnadsansvaret.

I motionen 1977/78: 1226 av Sven Mellqvist m. fl. (s) föreslås att riksdagen beslutar att de särskilda kanalavgifterna för Väner och Mälaren slopas och att inkomstbortfallet härav kompenseras genom erforderlig höjning av den allmänna farledsvaruavgiften för mineraloljor.

I motionen 1977/78: 1237 av Ivar Nordberg m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att en utredning angående transporterna av olja till Stockholms- och Mälarenregionerna med de i motionen angivna uppgifterna snarast tillsätts.

I motionen 1977/78: 1245 av Roland Sundgren m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening uttalar att kanal- och insjötrafiken på Mälaren och Väner inte belastas med högre kostnader än trafiken på kusthamnarna.

I motionen 1977/78: 1250 av Hans Wachtmeister (m) hemställs att riksdagen beslutar uttala att Hanöfyren liksom hittills skall drivas med full personalstyrka och att tidigare beslutad indragning av denna skall uppskjutas tills vidare.

I motionen 1977/78: 1398 av Karl-Erik Strömberg och Ylva Annerstedt (båda fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär

1. en plan för modernisering av de svenska sjökorten,
2. en översyn av inseglederna till de svenska hamnarna,
3. initiativ för att begränsa tanktonnagets storlek i Östersjön,
4. åtgärder för att förbättra övervakningen av att gällande regler följs i fråga om storleken av fartygens laster.

I motionen 1977/78: 1584 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen anhåller att regeringen framlägger förslag om regler och bestämmelser för användning av flytväst i samband med båtfärder.

I motionen 1977/78: 1592 av Karl-Anders Petersson och Claes Elmstedt (båda c) föreslås att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att Hanö fyrplats må behållas bemannad även för framtiden.

Utskottet

Sjöfartsverkets verksamhet är uppdelad på tre program, Farledsverksamhet, Fartygsverksamhet och Övrig verksamhet. Medel till programmet Farledsverksamhet anvisas över två anslag, Farledsverksamhet, exkl. isbrytning resp. Isbrytning. Härigenom ges möjlighet att särredovisa den

icke avgiftsfinansierade isbrytningen i förhållande till de avgiftsfinansierade verksamhetsgrenarna inom programmet Farledsverksamhet. De övriga programmen motsvaras av anslag med samma benämning som programmen.

Sjöfartsverket har för sin verksamhet för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 332,2 milj. kr. på driftbudgeten. Härutöver har verket emellertid förutsatt ett särskilt icke avgiftsfinansierat anslag av 23,9 milj. kr. för sjökartläggningen samt att inkomsterna för försäljning av sjökort m. m. tas upp under anslaget. Beräknat på motsvarande sätt som för innevarande budgetår, innebär sjöfartsverkets förslag en medelsanvisning av ytterligare 59,5 milj. kr. dvs. 360 milj. kr.

Anslagen föreslås av regeringen tas upp med 218,3 milj. kr. till Farledsverksamhet exkl. isbrytning, 110 milj. kr. till Isbrytning och 20,6 milj. kr. till Fartygsverksamhet. För anslaget Övrig verksamhet har föredraganden beräknat ca 6,4 milj. kr. Föredraganden har slutligen bl. a. räknat med 2,7 milj. kr. för att täcka den under programmet Farledsverksamhet ingående militära sjökartläggningen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i förevarande delar.

Av budgetpropositionen framgår att sjöfartsverket med stöd av kungörelsen (1968: 384) om navigeringsmottagare och regeringens be- myndigande den 29 augusti 1968 befriat bl. a. fartyg för vilket avgift tas ut genom särskilt avtal från avgiftsplikt och anmälningsskyldighet enligt kungörelsen. Avtalet som är tecknat med Decca Navigator och Radar AB löper t. o. m. den 30 juni 1978. Detta innebär bl. a. att bolaget årligen betalar ett visst belopp till sjöfartsverket. För budgetåret 1976/77 uppgick beloppet till ca 825 000 kr. När avtalet löper ut kommer avgift att tas ut enligt de bestämmelser som gäller enligt kungörelsen om navigeringsmottagare. Sjöfartsverket har i framställning den 14 juni 1977 hemställt om att kungörelsen upphävs med hänvisning till bl. a. att större delen av den svenska sjöfarten bedrivs mellan utländska hamnar och att en tillämpning av kungörelsen skulle medföra en icke önskvärd kostnadsökning för de mindre handelsfartygen och för fiskefartygen. I propositionen 1977/78: 13 om nytt system för de statliga sjöfartsavgifterna, m. m. utgick föredraganden från att den särskilda avgiften för innehav av navigeringsmottagare slopas fr. o. m. budgetåret 1978/79. Med hänsyn härtill förordas, att ingen särskild avgift tas ut för innehav av radionavigeringsmottagare fr. o. m. nämnda budgetår. Intäkterna under anslaget minskar därmed med ca 800 000 kr.

Vad föredraganden under förevarande avsnitt anfört beträffande denna och övriga sjöfartsfrågor har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

I motionen 1977/78: 341 hemställs om en utredning beträffande fartygstransport av *miljöfarliga varor* i Stockholms skärgård inklusive

Mälaren. Ett yrkande med samma syfte finns i motionen 1977/78: 1237.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att regeringen år 1972 uppdragit åt sjöfartsverket att i samråd med statens naturvårdsverk utreda frågor i samband med olje- och kemikalietransporter på svenskt inre vatten. Sjöfartsverket har med anledning härav överlämnat betänkandet Miljösäkra transporter av olja och kemikalier på Mälaren och Vänern. I betänkandet har omfattningen av olje- och kemikalietransporterna i Mälaren och Vänern kartlagts. En bedömning görs av de krav som bör ställas på fartyg avsedda för miljöfarliga transporter. Slutligen redovisas vissa förslag till trafik- och säkerhetsföreskrifter. Betänkandet har remissbehandlats.

Genom beslut den 7 juli 1977 har regeringen vidare bemyndigat chefen för handelsdepartementet att tillkalla en kommitté (H 1977: 05) med uppdrag att utreda frågor rörande samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. Utredningen är tillsatt och har påbörjat sitt uppdrag. Bl. a. i syfte att komplettera denna utredning och som ett led i en pågående organisationsöversyn av sjöfartsverket har regeringen den 27 oktober 1977 uppdragit åt verket att kartlägga och analysera möjligheterna att genom samordning av resurserna — personella och materiella — bl. a. mellan olika statliga myndigheter ta till vara och utnyttja dessa på ett mera rationellt sätt. Kartläggningen och analysen skall ske i samarbete med kommittén för utredning av frågor rörande samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss samt med berörda myndigheter och andra berörda intressenter. Särskild vikt har därvid ansetts böra läggas på samordningsmöjligheterna mellan den statliga farleds- och lotsningstjänsten samt hamnverksamheten. Samverkan skall inriktas på åtgärder som kan öka produktiviteten och effektivisera verksamheten i farleds- och hamnväsendet. Vid övervägandena skall enligt uppdraget de miljö- och säkerhetsmässiga kraven beaktas.

Regeringen har till sjöfartsverket i sammanhanget bl. a. överlämnat det nämnda betänkandet Miljösäkra transporter av olja och kemikalier på Mälaren och Vänern jämte remissyttranden för överväganden i det löpande säkerhetsarbetet.

Vad motionärerna anfört i förevarande motioner finner utskottet böra beaktas. De aktualiserade frågorna torde emellertid ha ett nära samband med de frågor som behandlas genom det ovan nämnda utredningsuppdrag som regeringen gav sjöfartsverket den 27 oktober i fjol. Utskottet vill därför föreslå att motionerna av regeringen överlämnas till sjöfartsverket för att tagas under övervägande under dess fortsatta arbete med den pågående organisationsöversynen inom verket. Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

Under hänvisning till det ovan anförda finner utskottet någon särskild åtgärd med anledning av yrkandet i motionen 1977/78: 1398 om en

översyn av *inseglingslederna* till de svenska hamnarna från riksdagens sida ej erforderlig.

I nämnda motion hemställs även om en plan för modernisering av de svenska *sjökorten*. Regeringen har i början av året bemyndigat sjöfartsverket att beställa ett nytt kapacitetsstarkt sjömättningsfartyg, vilket kommer att medföra en modernisering och effektivisering av sjömätarflottan. I sammanhanget framhålls det som viktigt att sjömättningskapaciteten motsvaras av en lika stor kapacitet när det gäller att ta hand om mätresultaten, dvs. att utvärdera och föra in dessa på sjökort. Regeringen kommer därför enligt vad utskottet erfarit att inom kort föreslå riksdagen att ge sjöfartsverket extra resurser för framställning av sjökort. Under hänvisning härtill avstyrks motionsyrkandet.

I samma motion framställs yrkande om initiativ för att begränsa *tanktonnagets* storlek i Östersjön. Även enligt utskottet bör alla tänkbara åtgärder för att begränsa riskerna för utsläpp av miljöfarlig last från fartyg provas. Enligt vad utskottet erfarit tyder emellertid vissa utredningsresultat på att större fartyg ej nödvändigtvis innebär ökade risker för miljön. Med hänsyn bl. a. härtill och då utskottet förutsätter att frågan härom uppmärksamts följs finner sig utskottet f. n. ej berett föreslå initiativ av det slag motionärerna aktualiserar och avstyrker därför yrkandet.

Utskottet förutsätter att övervakningen av att gällande regler beträffande storleken av *fartygens laster* av vederbörande myndigheter noggrant följs och finner därför ej heller skäl att biträda yrkandet om särskilda åtgärder härför enligt förevarande motion.

I samband med behandlingen vid 1970 års riksdag av nya riktlinjer för lots- och fyrväsendets organisation (prop. 1970: 119, SU 1970: 143, rskr 1970: 347) framhölls att vid prövning av kommande organisationsförändringar måste beaktas att i lots- och fyrväsendets arbetsuppgifter förutom lotsning ingår underhåll av fyrrar, utsättning, intagning och underhåll m. m. av bojar och prickar etc. Lots- och fyrväsendet ingår också tillsammans med en rad andra organ i den statliga sjöräddningsverksamheten och havsövervakningen. Nämnda förhållanden nödvändiggjorde enligt riksdagens uppfattning att organisationsfrågorna inte bedöms enbart från företagsekonomiska synpunkter — begränsade till sjöfartsverkets arbetsområde — utan även på allmänt samhällsekonomiska och lokaliseringspolitiska grunder och berörande även övrig verksamhet avseende kust- och havsövervakningen m. m.

Utskottet vill för sin del starkt betona vikten av att samhällsekonomiska, lokaliseringspolitiska och sjösäkerhetsmässiga skäl beaktas även vid behandlingen av frågor beträffande indragning av fyrplatser. Utskottet förutsätter också att så sker. Med hänsyn härtill synes motionerna 1977/78: 1250 och 1977/78: 1592 vari yrkas att *Hanö* fyrplats ej

skall indragas samt motionen 1977/78: 267 vari hemställs att *Måseskärs* fyr skall vara bemannad även i framtiden ej böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1977/78: 461 hemställs att *kanal- och insjötrafiken* inte skall belastas med högre kostnader än trafiken på kusthamnar. Yrkan- den med samma syfte finns i motionerna 1977/78: 1226 och 1977/78: 1245. I förstnämnda motion hemställs därjämte att riksdagen hos rege- ringen anholder att kapitalkostnaderna för de investeringar som gjorts under senare år för att förbättra *Trollhätte och Södertälje kanal* helt avskrivs.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att riksdagen i samband med behandlingen tidigare under innevarande riksmöte av propositionen 1977/78: 13 om nytt system för de statliga sjöfartsavgifterna, m. m. (TU 1977/78: 8, rskr 1977/78: 102) avstyrkt motionsyrkanden med samma syfte som nu ifrågavarande. Utskottet hänvisade därvid till att frågan om att utvidga transportstödet till att omfatta annat än land- transporter kommer att övervägas i samband med att stödet år 1978 blir föremål för en gemensam översyn. Frågan om att jämställa kust- och inlandshamnarna i avgiftshänseende ansågs enligt utskottet vara avhängig av en sådan utvärdering. Även resultatet av den trafikpoli- tiska utredningens arbete i övrigt ansågs böra avvaktas. Frågan om ka- pitalkostnaderna i Södertälje och Trollhätte kanal borde få avgöras med hänsyn till den framtida trafik- och kostnadsutvecklingen. Även beträffande dessa kostnader ansågs vidare resultatet av den trafikpoli- tiska utredningens arbete samt utvärderingen av transportstödet böra avvaktas.

Vad utskottet sålunda uttalade äger fortfarande sin giltighet. Ut- skottet anser också att erfarenhet av det nya systemet för de statliga sjöfartsutgifterna bör erhållas innan ändringar som berör systemet vid- tas. Utskottet är därför ej nu berett att tillstyrka ifrågavarande mo- tionsyrkanden.

Inom regeringens kansli pågår f. n. översyn av bestämmelserna för *sjövägmärken*. En promemoria i ämnet kan enligt vad utskottet erfarit förväntas inom kort. Utskottet förutsätter att den i motionen 1977/78: 777 aktualiserade frågan om föreskrifter för anbringande och under- håll av sjövägmärken samt om ansvaret för därmed förenade kostnader även prövas i detta sammanhang. I avvaktan härpå avstyrks motionen.

I motionen 1977/78: 1584 hemställs att riksdagen hos regeringen an- håller om förslag beträffande regler och bestämmelser för användning av *flytväst* i samband med båtfärder.

Med anledning av en motion i ämnet år 1976 erinrade utskottet (TU 1975/76: 11) om att frågor av detta slag kontinuerligt bevakas i det för sjösäkerhetsfrågor särskilt inrättade sjösäkerhetsrådet. Genom propa-

ganda och upplysning medverkar sjösäkerhetsrådet till större säkerhet på sjön beträffande främst fritidsbåtarna. Rådet har också bedrivit en omfattande propaganda för användning av flytvästar.

Utskottet vill ånyo understryka betydelsen av information på området och får i sammanhanget erinra om att flytvästar finns i marknaden som tillverkats enligt normer uppställda av konsumentverket. Däremot är utskottet alltjämt ej berett föreslå lagstiftning i frågan och avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godtar vad föredraganden under förevarande avsnitt i propositionen anfört om slopande av avgift för innehav av navigeringsmottagare, m. m.,
2. att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar
 - a. till *Farledsverksamhet*, exkl. *isbrytning* ett förslagsanslag av 218 300 000 kr.,
 - b. till *Isbrytning* ett förslagsanslag av 110 000 000 kr.,
 - c. till *Fartygsverksamhet* ett förslagsanslag av 20 628 000 kr.,
 - d. till *Övrig verksamhet* ett förslagsanslag av 6 390 000 kr.,
3. att riksdagen
 - a. med anledning av motionerna 1977/78: 341 och 1977/78: 1237 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om överlämnande av motionerna till sjöfartsverket,
 - b. avslår motionen 1977/78: 1398,
4. att motionerna 1977/78: 267, 1977/78: 1250 och 1977/78: 1592 inte föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
5. att riksdagen
 - a. avslår motionerna 1977/78: 461, 1977/78: 1226 och 1977/78: 1245,
 - b. avslår motionen 1977/78: 777,
 - c. avslår motionen 1977/78: 1584.

Övriga sjöfartsändamål

10. **Handelsflottans pensionsanstalt och Bidrag till vissa resor av sjöfolk.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna D 5—D 6 (s. 117—118) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Handelsflottans pensionsanstalt* ett anslag av 1 000 kr.,
2. till *Bidrag till vissa resor av sjöfolk* ett förslagsanslag av 18 100 000 kr.

11. **Handelsflottans kultur- och fritidsråd.** Regeringen har under punkten D 7 (s. 118—121) föreslagit riksdagen att

1. godkänna att sjömansbiblioteksverksamheten inordnas i handelsflottans kultur- och fritidsråds organisation,

2. till Handelsflottans kultur- och fritidsråd för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Utskottet

Regeringens anslagsförslag under förevarande punkt tillstyrks av utskottet.

Av budgetpropositionen framgår att föredraganden efter samråd med chefen för utbildningsdepartementet förordat att sjömansbiblioteksverksamheten fr. o. m. budgetåret 1978/79 inordnas i handelsflottans kultur- och fritidsråds (HKF) organisation i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag som lämnats av HKF samt att kostnaderna för verksamheten bestrids av HKF.

För att täcka kostnaderna för verksamheten inom HKF avräknas fr. o. m. budgetåret 1976/77 en viss andel av intäkterna från fyravgifterna (prop. 1977/78: 13, TU 1977/78: 8, rskr 1977/78: 102). De kostnader som biblioteksverksamheten medför för HKF avses dock bli undantagna från handelssjöfartens kostnadsansvar. Kostnaderna beräknas för nästa budgetår uppgå till 630 000 kr.

Utskottet har inget att erinra mot föredragandens förslag i denna del.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. godkänner att sjömansbiblioteksverksamheten inordnas i handelsflottans kultur- och fritidsråds organisation,
2. till *Handelsflottans kultur- och fritidsråd* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

12. **Ersättning till viss kanaltrafik.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten D 8 (s. 121) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till viss kanaltrafik* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Institut m. m.

13. **Transportnämnden.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 1 (s. 122—125) och hemställer

att riksdagen till *Transportnämnden* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 3 027 000 kr., därav tre fjärdedelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

14. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Förvaltningskostnader.** Regeringen har under punkten E 2 (s. 125—128) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att vid Sveriges meteorologiska och hydrolo-

giska institut i stället för nuvarande tjänster som generaldirektör inrätta en ordinarie tjänst som generaldirektör med beteckningen p.,

2. till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 53 449 000 kr.

Motionerna

I motionen 1977/78: 338 av Sven Andersson i Örebro och Hans Petersson i Röstånga (båda fp) hemställs att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av hydrologisk prognostjänst vid SMHI.

I motionen 1977/78: 460 av Georg Andersson m. fl. (s) hemställs att riksdagen uttalar att SMHI-utredningen bör ges så utformade tilläggsdirektiv att utredningen också kommer att belysa konsekvenserna av en mer decentraliserad verksamhet vid SMHI.

I motionen 1977/78: 1231 av Christer Nilsson m. fl. (s) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att SMHI:s behov av externa forsknings- och undervisningsresurser i Linköpings högskole-region bör kartläggas och att frågan om forsknings- och undervisningsresurser för institutet bör beredas i samråd med pågående SMHI-utredning och Linköpings universitet.

Utskottet

Regeringens förslag om ett anslag av 53 449 000 kr. under förevarande punkt tillstyrks av utskottet.

Vad föredraganden anfört om inrättandet av en ordinarie särskild tjänst för chefen för SMHI har ej heller föranlett någon erinran från utskottets sida.

I motionen 1977/78: 338 hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av hydrologisk *prognostjänst* vid SMHI.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att en särskild utredare — SMHI-utredningen (K 1977: 01) — tillkallats i januari förra året med uppdrag att se över SMHI:s verksamhet och organisation. En uppgift för utredaren är att pröva verksamhetens inriktning och omfattning utifrån bl. a. en bedömning av den framtida efterfrågan på institutets tjänster. Utredaren skall också överväga verksamhetens finansiering samt prissättningen av institutets tjänster. Ett betänkande med anledning av utredningen beräknas kunna framläggas under första halvåret 1979.

Enligt vad utskottet erfarit kommer även frågor av det slag motionärerna nu aktualiserar att prövas under utredningsarbetet. I avvaktan på

resultatet härav finner utskottet därför någon särskild åtgärd från riksdagens sida i ämnet ej påkallad.

Utskottet förutsätter också att den i motionen 1977/78: 460 aktualiserade frågan om konsekvenserna av en mer *decentraliserad* verksamhet vid SMHI kommer att prövas under utredningsarbetet. I sammanhanget må f. ö. erinras om riksdagens tidigare uttalande (TU 1977/78: 5, rskr 1977/78: 16) om det angelägna i att en mera långtgående integrering av arbetsuppgifterna på förevarande område kan uppnås mellan den militära och civila vädertjänsten. Med hänvisning härtill finner utskottet att förevarande motion ej bör föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

I motionen 1977/78: 1231 hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att SMHI:s behov av externa *forsknings- och undervisningsresurser* i Linköpings högskoleregion bör kartläggas och att frågan om forsknings- och undervisningsresurser för institutet bör beredas i samråd med pågående SMHI-utredning och Linköpings universitet.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att enligt direktiven till den ovan nämnda utredningen en första utredningsuppgift bör vara att utifrån en inventering av samverkansmöjligheterna mellan SMHI och övriga myndigheter framlägga förslag om lämplig arbetsfördelning i syfte att så långt som möjligt undvika dubbelinvesteringar och dubbelrad kompetens. I denna inventering sägs också ingå en gränsdragning mot universitet och högskolor vad gäller forskning, utveckling och undervisning inom SMHI:s område.

Utskottet finner en samverkan mellan SMHI och universitetet i Linköping angelägen. I avvaktan på utredningens överväganden om bl. a. möjligheterna att skapa förutsättningar för en sådan samverkan bör motionen inte nu föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut i stället för nuvarande tjänster som generaldirektör inrätta en ordinarie tjänst som generaldirektör med beteckningen p.,
2. att riksdagen till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Förvaltningskostnader för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 53 449 000 kr.,
3. att motionerna 1977/78: 338, 1977/78: 460 och 1977/78: 1231 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

15. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning m. m.
Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 3 (s. 128) och hemställer

att riksdagen till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 3 800 000 kr.

16. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 4 (s. 129) och hemställer

att riksdagen till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 21 553 000 kr.

17. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Vädertjänst för luftfarten. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 5 (s. 129—130) och hemställer

att riksdagen till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Vädertjänst för luftfarten* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 20 977 000 kr.

18. Bidrag till väderstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 6 (s. 130—131) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till väderstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 2 880 000 kr.

19. Verksamheten vid statens väg- och trafikinstitut: Statens väg- och trafikinstitut m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 7—E 9 (s. 132—137) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Statens väg- och trafikinstitut* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. till *Bidrag till statens väg- och trafikinstitut* ett reservationsanslag av 17 264 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
3. till *Statens väg- och trafikinstitut: Utrustning* ett reservationsanslag av 1 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

20. Statens geotekniska institut m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 10—E 12 (s. 138—140) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1978/79 anvisar

1. till *Statens geotekniska institut* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. till *Bidrag till statens geotekniska institut* ett reservationsanslag av 5 724 000 kr.,
3. till *Statens geotekniska institut: Utrustning* ett reservationsanslag av 180 000 kr.,

21. **Fraktbidragsnämnden.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 13 (s. 141) och hemställer

att riksdagen till *Fraktbidragsnämnden* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 752 000 kr.

22. **Transportforskningsdelegationen.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 16 (s. 144—150) och hemställer

att riksdagen till *Transportforskningsdelegationen* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 9 541 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

23. **Bussbidragsnämnden.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten E 17 (s. 151) och hemställer

att riksdagen till *Bussbidragsnämnden* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 860 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

24. **Statligt stöd till icke lönsam landsbygdstrafik.** Regeringen har under punkten E 18 (s. 152—159) föreslagit riksdagen att till Statligt stöd till icke lönsam landsbygdstrafik för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 102 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet

Regeringen har under förevarande punkt begärt ett anslag av 102,2 milj. kr.

Statligt stöd till olönsam linjetrafik med buss m. m. på landsbygden har utgått sedan år 1961. Genom riksdagens beslut år 1973 ändrades bestämmelserna för den statliga bidragsgivningen och de statliga insatserna förstärktes. Beslutet syftar till att ytterligare förbättra betingelserna för den kollektiva trafikförsörjningen inom landsbygds- och glesbygdsområdena. Innebörden av beslutet är, att bidragsgivningen i fortsättningen skall avse sådan trafik som ingår i en lokal eller regional trafikförsörjningsplan. Med hänsyn till den då pågående regionala trafikplaneringen avsågs den ändrade ordningen genomföras i två etapper, varav den första gällde stödet till lokal trafik och den andra stödet till regional trafik (prop. 1973: 53, TU 1973: 13, rskr 1973: 203).

Det statliga stödet till den olönsamma busstrafiken på landsbygden kompletterades genom riksdagens beslut vid 1975/76 års riksmöte med ett stöd till båttrafik i skärgårdsområden. Innebörden av beslutet är — liksom beträffande den lokala landsbygdstrafiken — att bidragsgivning skall avse sådan båttrafik som ingår i en lokal trafikförsörjningsplan (prop. 1975/76: 88, JoU 1975/76: 34, rskr 1975/76: 256).

I fråga om bidragsgivningen avseende den lokala trafiken innebär riksdagens beslut år 1973 — i förening med riksdagens ställningstagande

år 1974 med anledning av vissa motioner (TU 1974: 9, rskr 1974: 111) — att bidrag utgår till högst två dagliga dubbelturer på en landsbygdslinje med 50 % av det bidragsgrundande underskottet. Till lokal trafik i kommun inom det inre stödområdet samt på Gotland utgår stödet med 75 % av det bidragsgrundande underskottet.

Under budgetåret 1978/79 kommer i stöd till den lokala trafiken att utbetalas dels slutbetalning för bidragsåret 1977/78, dels förskott för bidragsåret 1978/79. Med utgångspunkt i länsstyrelsernas beslut om bidrag för bidragsåret 1976/77 och det angivna behovet av bidragsmedel för bidragsåret 1977/78 har bussbidragsnämnden beräknat behovet av bidragsmedel för budgetåret 1977/78 till (30,5+37,0) 67,5 milj. kr. vilket av föredraganden godtas. Även utskottet tillstyrker förslaget.

I fråga om bidragsgivningen avseende den regionala trafiken innebar riksdagens beslut vid 1975 års riksmöte (prop. 1975: 1, TU 1975: 10, rskr 1975: 79) att bidrag skall utgå för högst två dubbelturer per dag på en landsbygdslinje. Beslutet innebar vidare att till täckning av underskott i den bidragsgrundande trafiken skall utgå viss vagnmilersättning. Ersättningen har, efter anpassning bidragsåret 1976/77, bestämts till högst 15 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete inom inre stödområdet och på Gotland och till högst 12 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete i landet i övrigt.

Enligt riksdagens beslut ankommer det på regeringen att vid behov anpassa utgående vagnmilersättningar. För att vidmakthålla den regionala trafikförsörjningen krävs också enligt föredragandens mening att stödet anpassas till det försämrade resultatet. I enlighet härmed kommer de i 9 § förordningen (1975: 192) om statligt stöd till regional landsbygds trafik angivna maximibeloppen för statsbidrag att höjas till 14 kr. resp. 17 kr. Bidragsbehovet för den regionala trafiken beräknar nämnden härigenom öka med 3,8 milj. kr. Härtill kommer en ökning med 0,8 milj. kr. för nytillkommande trafik. Totalt beräknas detta ge ett bidragsbehov av 27,6 milj. kr. för budgetåret 1978/79. Utskottet tillstyrker i likhet med föredraganden denna bedömning.

I fråga om bidragsgivningen avseende skärgårdstrafiken innebar riksdagens beslut vid 1975/76 års riksmöte att bidrag utgår till högst fyra dubbelturer per dag på en linje och i fråga om kompletteringstrafik till högst en förbindelse fram och åter i veckan inom visst område med 35 % av de bidragsgrundande kostnaderna. I sammanhanget vill utskottet erinra om den allsidiga utvärdering som skall göras under år 1978 av nuvarande transportstöd. Det för budgetåret 1978/79 äskade anslaget om 3,3 milj. kr. tillstyrks av utskottet.

Vad föredraganden anfört om den av Waxholmsbolaget i Stockholms skärgård bedrivna trafiken samt om det härför beräknade bidraget om 3,8 milj. kr. för nästa budgetår tillstyrks också av utskottet.

I enlighet med det anförda blir anslaget till den olönsamma landsbygdstrafiken under budgetåret 1978/79 ($67,5 + 27,6 + 3,3 + 3,8$) 102,2 milj. kr. I anslutning härtill uttalar föredraganden sin avsikt att under våren 1978 förelägga riksdagen förslag om ett nytt och förstärkt bussbidragssystem. Fullt genomfört beräknas förslaget ge en förstärkning av bussbidragssystemet av storleksordningen 70 milj. kr. I samband härmed avses förslag att lämnas i syfte att få till stånd ett samordnat huvudmannaskap för den regionala trafiken.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Statligt stöd till icke lönsam landsbygdstrafik* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 102 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Diverse

25. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 2 (s. 167) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 401 845 000 kr., därav 5 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

26. Ersättning till postverket för tidningsdistribution. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 3 (s. 168) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till postverket för tidningsdistribution* för budgetåret 1978/79 anvisar ett anslag av 78 000 000 kr.

27. Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 4 (s. 168—169) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 4 260 000 kr.

28. Beredskap för civil luftfart. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 5 (s. 170) och hemställer

att riksdagen

1. medger att beställningar av materiel för tekniskt underhåll av flygplanstyp DC-9 får läggas ut inom en ram av 10 000 000 kr.,

2. till *Beredskap för civil luftfart* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

29. **Kostnader för visst värderingsförfarande.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 6 (s. 170—171) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för visst värderingsförfarande* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 40 000 kr.

30. **Ersättning till Linjeflyg AB för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten F 7 (s. 171) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till Linjeflyg AB för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 11 400 000 kr.

Stockholm den 14 mars 1978

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: Sven Mellqvist (s), Carl-Wilhelm Lothigius (m), Arne Persson (c), Essen Lindahl (s), Alfred Håkansson (c), Nils Hjorth (s), Rolf Sellgren (fp), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Bertil Zachrisson (s), Olle Östrand (s), Erik Johansson i Hållsta (c) och Rolf Dahlberg (m).

Reservationer

1. vid *punkten 3* (Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till vägväsendet.) beträffande *den långsiktiga vägplaneringen m. m.* av Sven Mellqvist, Essen Lindahl, Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Bertil Zachrisson och Olle Östrand (samtlige s) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "I den" och slutar med "i fråga" bort ersättas med text av följande lydelse:

Med hänsyn till de stora anspråk som ställs på utbyggnad av olika slag av trafikanläggningar och till att resurserna är begränsade måste en prioritering av samhällets insatser ske. Den kräver såväl övergripande som sektoriell planering. Planeringen är också en förutsättning för att en samhällsekonomiskt riktig arbetsfördelning mellan olika trafikgrenar kommer till stånd och att förutsättningar för ökad samverkan mellan olika trafikgrenar skapas.

Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att sedan länge en långsiktig planering av den statliga och statsbidragsberättigade väghållningen bedrivits av vägverket i samarbete med bl. a. länsstyrelserna. Behov finns att utveckla detta arbete i syfte att få till stånd en bättre anpassning till övrig samhällsplanering. Det gäller att finna en rimlig avvägning

mellan framkomlighet, trafiksäkerhet och olika transportintressenters behov.

Vidare bör i den framtida långsiktiga vägplaneringen ökad hänsyn tas till regionalpolitiska aspekter. Även åtgärder för ett större lokalt och regionalt engagemang i vägplaneringen bör eftersträvas.

Med utgångspunkt i förslag redovisade av kommittén för den långsiktiga vägplaneringen (SOU 1975: 85) bör enligt utskottets mening förslag snarast framläggas för riksdagen. Utskottet finner det angeläget att så sker. Någon ytterligare försening härav genom pågående utredningsarbete bör såsom tidigare anförts inte komma i fråga. Vad utskottet sålunda anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 a bort ha följande lydelse:

- (1) a. med bifall till motionen 1977/78: 1582, yrkandet 4, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om den långsiktiga vägpolitiken, m. m.,

2. vid punkten 3 (Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till vägväsendet.) beträffande anslaget till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* av Sven Mellqvist, Essen Lindahl, Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Bertil Zachrisson och Olle Östrand (samtliga s) som anser att utskottet bort tillstyrka motionen 1977/78: 1227, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Anslaget *Bidrag*" och slutar med "trafiksäkerhetsverkets informationstjänst" bort ersättas med text av följande lydelse:

Anslaget *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* är för innevarande budgetår upptaget med 135,7 milj. kr. För nästa budgetår bör enligt föredraganden anvisas 176,5 milj. kr., dvs. en ökning med 40,8 milj. kr. Med den sålunda förordade medelsanvisningen beräknas bidrag kunna lämnas till — utöver de vägar som redan uppbär bidrag — ett betydande antal nya vägar. Därtill beräknas bidrag kunna lämnas även till istandsättningsarbeten på vägar som redan uppbär statsbidrag till barmarksunderhåll och vinterväghållning.

Utskottet noterar för sin del att regeringsförslaget innebär en procentuell höjning med mer än 30 %.

Även om det sålunda kraftigt höjda bidraget för drift av enskilda vägar i någon mån berör högre trafiksäkerhet finner utskottet att viss del av den summa som härvid beräknats i väsentligt högre grad skulle främja trafiksäkerheten i stort om den överförs till trafiksäkerhetsverket. Verkets begäran om uppräknings av anslaget för informationsverksamhet har nämligen rönt ringa gehör vid budgetbehandlingen. Den av regeringen föreslagna höjningen med 800 000 kr. täcker sålunda inte ens

hälften av kostnadsfördyringen. Enligt verket uppgår denna till 1 855 000 kr.

För att i någon mån ge möjlighet till fortsättning av den resultatgivande verksamhet som informationen i detta sammanhang är anser utskottet att anslaget härför bör höjas.

Utskottet vill därför i enlighet med förslag i motionen 1977/78: 1227 föreslå att — i syfte att möjliggöra en sådan höjning av anslaget med 1 milj. kr. — häremot svarande medel överförs från bidragsanslaget till underhåll av enskilda vägar som följaktligen bör tas upp med 175,5 milj. kr. Utskottet kommer i enlighet härmed att under punkten 4 i det följande föreslå en uppräknig av anslaget till Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader med 1 milj. kr. till 28 945 000 kr.

dels utskottets hemställan under 8 b bort ha följande lydelse:

- (8) b. med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1977/78: 1227, yrkandet 2, till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 175 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

3. vid punkten 4 (Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader) beträffande *informationsverksamheten* av Sven Mellqvist, Essen Lindahl, Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Bertil Zachrisson och Olle Östrand (samtliga s) som anser att utskottet bort tillstyrka motionen 1977/78: 1227, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Föredraganden har" och slutar med "regeringens förslag" bort ersättas med text av följande lydelse:

Föredraganden har under ifrågavarande punkt föreslagit ett anslag som med mer än 5 milj. kr. underskrider det av trafiksäkerhetsverket begärda beloppet.

Med anledning av regeringens förslag yrkas i motionen 1977/78: 1227 en höjning av anslaget med 1 milj. kr. att användas för verkets informationstjänst. Såsom motionärerna därvid erinrat om täcker den av regeringen föreslagna höjningen med 800 000 kr. inte ens hälften av kostnadsfördyringen. Enligt verket uppgår denna till 1 855 000 kr.

Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att en synnerligen viktig del i trafiksäkerhetsverkets arbete för att öka trafiksäkerheten och nedbringa antalet trafikolyckor är informationsverksamheten. Kampanjer och aktiviteter av olika slag planeras inför kommande tidsperioder. Vid de effektmätningar som görs för att få ytterligare underlag för det fortsatta arbetet har konstaterats att mycket positiva resultat kan utläsas efter de olika kampanjerna. Sålunda har vid den fullständiga utvärdering

som nyligen redovisats efter informationsaktiviteten *Barn i trafiken* konstaterats att kampanjen haft positiva effekter såväl för barnens beteende i trafiken som för de vuxnas kunskaper och attityder samt för trafiksäkerheten i stort. För kommande budgetårs huvudkampanj *Jobbet bakom ratten* har planeringen pågått sedan ett år tillbaka i samarbete med berörda myndigheter, organisationer och företag. Den tunga trafiken kräver många och svåra olyckor, och meningen med kampanjen är att förbättra yrkesförarnas kunskaper och färdigheter och att också hos andra trafikanter skapa förståelse för yrkesförarnas problem i trafiken. Flera andra trafiksäkerhetsfrämjande informationskampanjer har också inplanerats för budgetåret 1978/79.

För att i någon mån ge möjlighet till fortsättning av den enligt utskottets uppfattning resultatgivande verksamhet som informationen i detta sammanhang är finner utskottet medelsanvisningen härför böra höjas och tillstyrker därför en uppräknings av anslaget med 1 milj. kr.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1977/78: 1227, yrkandet 1, till *Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 28 945 000 kr., att avräknas mot automobilskattmedlen,

4. vid *punkten 9* (Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till sjöfartsverkets verksamhet.) beträffande *kanal- och insjötrafiken m. m.* av Sven Mellqvist, Essen Lindahl, Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Bertil Zachrisson och Olle Östrand (samtliga s) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "ifrågavarande motionsyrkanden" bort ersättas med text av följande lydelse:

Nyttotrafiken på våra inlandsfarvatten och deras hamnar arbetar ej under samma betingelser som sjöfarten på de svenska hamnarna i övrigt. Särskilda kanalutgifter utgår för trafiken på såväl Vänern som Mälaren.

Trafikpolitiska utredningen förordade år 1977 i sitt betänkande ang. sjöfarten på Vänern och Mälaren att kust- och inlandshamnar helt borde jämsställas i avgiftshänseende.

Utskottet ansluter sig till denna av trafikpolitiska utredningen enhälligt fastslagna princip och delar utredningens uttalande att "de betungande speciella kanal- och seglationsavgifterna bör avskaffas".

Utskottet vill starkt betona de samhällsekonomiska fördelarna med insjötrafik. I de regioner som berörs av bättre förutsättningar för Väner- och Mälarsjöfarten torde till allra största delen alternativet till sjötrans-

porten vara lastbilstransporten. Genom överflyttning av gods till sjötransport kan också i berörda regioner en betydande del av den tunga landsvägstrafiken avlastas vägnätet. Detta ger minskad olycksfrekvens, minskat vägslitage, minskad energiåtgång och bättre miljö på grund av mindre mängd bilavgaser.

Utskottet anser vidare att nyttotrafiken på våra inlandsfarvatten och deras hamnar — Väner och Mälaren — ej bör belastas med de extra avgifter som kanalavgifterna utgör. Enligt utskottets uppfattning bör därför de särskilda kanalavgifterna tas bort. Detta gäller såväl Trollhätte kanal som Södertälje kanal och de särskilda avgifter som erlaggs för trafiken till Mälaren via Hammarbyleden.

Slopande av kanalavgifter innebär minskade inkomster om ca 10—12 milj. kr/år. Utskottet anser att detta inkomstbortfall bör kompenseras genom höjning av statliga sjöfartsavgifter. Utskottet föreslår därför att farledsvaruavgiften för mineraloljor höjs med erforderligt belopp. Det torde röra sig om ca 30—40 öre/ton. Utskottet vill framhålla att jämfört med priserna på mineraloljor och de allmänna skatter och avgifter som i övrigt tas ut för dessa torde den föreslagna höjningen av avgiften vara helt försumbar. I de av sänkta kanalavgifter berörda regionerna kan däremot i stället oljepriset bli flera kronor lägre genom lägre transportkostnader. Vad utskottet härom anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 5 a bort ha följande lydelse:

- (5) a. med anledning av motionerna 1977/78: 461, 1977/78: 1226 och 1977/78: 1245 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående slopande av kanalavgifterna på Väner och Mälaren m. m. samt att inkomstbortfallet finansieras genom erforderlig höjning av allmänna farledsvaruavgiften för mineraloljor,

Särskilt yttrande

vid *punkten 3* (Allmän översikt över utvecklingen. Anslagen till väg- väsendet) beträffande anslaget till *Byggande av statliga vägar* av Sven Mellqvist, Essen Lindahl, Nils Hjorth, Kurt Hugosson, Birger Rosqvist, Bertil Zachrisson och Olle Östrand (samtliga s) som anfört:

Mot bakgrund av den rådande situationen inom stål- och varvsindustrin föreslog statens vägverk i januari 1977 att möjligheten att utföra vägbroar med en bärande konstruktion av stål närmare borde undersökas. Vägverket presenterade också vid detta tillfälle en förteckning över sådana broar som kunde tänkas utföras i stål.

Trots att kommunikationsministern i februari 1977 i riksdagen, i sitt

svar på en fråga av herr Hugosson (s) om tidigareläggning av angelägna brobyggnadsprojekt, uttalade sig mycket positivt om vägverkets förslag dröjde det ända till oktober månad innan kommunikationsministern vidtog någon åtgärd i ärendet. Först då tillkallades den s. k. stålbrogruppen, en arbetsgrupp med uppgift att utvärdera lämpligheten och konsekvensen av att bygga vissa vägbroar i stål.

I årets budgetproposition redovisades inget förslag om stålbroarna. I den socialdemokratiska motionen 1977/78: 1640 om näringspolitiken tog vi upp statens ansvar för att i största möjliga utsträckning utjämna investeringsverksamheten genom ekonomisk-politiska insatser. Vi framhöll att det i en tid med vikande privata investeringar är av stor betydelse att utnyttja resursutrymmet för att tidigarelägga statliga investeringar. Det innebär dels att investeringsutrymme längre fram kan frigöras, dels ett välkommet tillskott till efterfrågan på investeringsvaror. Vi pekade på det otillfredsställande i att de statliga affärsverkens investeringar enligt den preliminära nationalbudgeten skulle komma att minska med 4 % år 1978. Vi föreslog mot denna bakgrund en rad åtgärder för att tidigarelägga produktiva investeringar i de statliga affärsverken. Bl. a. framhöll vi att det på vägverkets område fanns utrymme för ökade investeringar. Genom att bygga stålbroar på angelägna platser skapas sysselsättning både för vägverkets egen personal och inom varvs- och stålindustrin. Som exempel på lämpliga projekt nämnde vi Stallbackabron vid Trollhättan, Sannsundsbron i Jämtland och Strängnäsbron. Vi föreslog därför att 50 milj. kr. skulle avsättas för ändamålet budgetåret 1978/79.

I februari 1978 kom stålbrogruppens rapport. Arbetsgruppen har i första hand kartlagt sådana broobjekt som rent projekteringsmässigt ligger så väl framme att en byggstart är möjlig under 1978/79. I sin rapport redovisar gruppen fyra broar som fyller detta krav, nämligen Stallbackabron norr om Trollhättan, Strängnäsbron utanför Strängnäs, Sannsundsbron över Storsjöns förgrening och Lullehovsbron på vägen mellan Drottningholm och Skå kyrka i Stockholms län.

Gruppen konstaterade bl. a. att en utformning i stål inte torde medföra nämnvärt större kostnader i jämförelse med en utformning i betong.

Beträffande finansieringen av objekten hade gruppen i första hand undersökt hur stor del som kan finansieras genom vägverkets ordinarie anslag. Samtliga fyra objekt utom Strängnäsbron ingår i vägverkets nuvarande flerårsplaner. Strängnäsbron är dock prioriterad som första objekt utanför flerårsplanen i Södermanlands län. Genomgående är att objekten som är upptagna i flerårsplanerna ligger med byggstart under det sista året, dvs. år 1980, i planerna. Detta innebär att vid en tidigareläggning av objekten särskilda medel erfordras.

När stålbrogruppens rapport hade överlämnats till kommunikations-

ministern reagerade han snabbt och uppdrog den 27 februari 1978 åt vägverket att upphandla de 4 stålbroar, som gruppen fann lämpliga och möjliga att starta under 1978/79.

Vi tycker det är bra att regeringen bestämt sig för att satsa på stålbroar på det sätt vi förordat bl. a. i motioner i anslutning till budgetpropositionen. Men vi beklagar att det sker först nu — ett helt år efter det att kommunikationsministern i riksdagen sagt ifrån att vägverkets förslag var utmärkt konstruktivt och bra. Det är nu under år 1978 som vi med alla medel måste få i gång investeringsverksamheten. Det är nu vi måste få flera människor i jobb. Socialdemokraterna har i sina motioner om den ekonomiska politiken och näringspolitiken presenterat en offensiv och framtidsinriktad ekonomisk politik. Satsningarna på affärsverkens investeringar är en viktig del i denna politik. Nu skall broarna upphandlas och först i slutet av hösten 1978 kan klarsignal ges för byggstart. Hade kommunikationsministerns entusiasm för projekten omsatts i handling tidigare kunde den angelägna sysselsättning som dessa brobyggen innebär — såväl inom den inhemska industrin som på byggnads- och anläggningssidan — ha realiserats under år 1978 (när den så väl behövs för att få fart på ekonomin).

När det gäller finansieringen av stålbroarna förutsätter vi att kommunikationsministern efter upphandlingsförfarandet återkommer till riksdagen med förslag till medelsanvisning för projekten.

